

[Gert Petersen]

mig kritiske ord fra udenrigsministerens side – det er udmærket – men det bør siges langt stærkere.

Dog skal jeg tilføje, at vi støtter og er tilfredse med de initiativer, som Det Europæiske Politiske Samarbejde og derunder altså Danmark har taget over for de centralamerikanske lande og Mellemøsten.

I Mellemøsten anser vi det for meget vigtigt at der afholdes en bred fredskonference mellem alle berørte parter og Sikkerhedsrådets permanente medlemmer. Hvad enten man kan lide det eller ej, er det en af livets kendsgerninger, at palæstinenserne er en særdeles berørt part, og at PLO er deres nationale repræsentation, og at PLO må være med, når der tales om en bred konference. Jeg har noteret mig, at udenrigsministeren tidligere i pressen har givet udtryk for det samme synspunkt. Det er vi tilfredse med.

Men brændpunkterne er der altså stadig, og det brænder fortsat. Alligevel er den internationale situation undergået eller ved at undergå dramatiske forandringer på et andet og vitalt område, nemlig vedrørende atomoprustningen.

Hermed tænker jeg naturligvis på den mulighed, der er opstået for at få fjernet alle mellemdistanceraketter og måske langt flere atomvåben fra Europa. Det ville være en tragedie uden lige, hvis denne mulighed blev forspildt.

En tilintetgørelse af mellemdistanceraketterne efter de retningslinjer, som Gorbatsjov og Reagan enedes om i Reykavik, vil ikke bare være den største, men også den første reelle atomnedrustning siden 1945.

Der har været tale om afskaffelse af mellem 700 og 800 atomraketter med en rækkevidde på over 1.000 km. Samtidig foreligger der nu et forslag fra Gorbatsjov om afskaffelse i Europa af også de atomraketter, der har en rækkevidde på 500–1.000 km, og forhandlinger om afskaffelse af atomvåben med under 500 km's rækkevidde, altså slagmarksvåbnene.

Hvad mellemdistanceraketterne angår, er der tale om den såkaldte nulløsning, der blev foreslået af USA med NATOs godkendelse i 1981 i november måned. Dengang og i de følgende år sagde Sovjet nej. Måske vil man hævde, og vi har da også hørt det her, at Sovjets nye position skyldes Vestens standhaftighed. Det må man godt hævde for mig.

Men for det første er ideen om en nulløsning faktisk ældre og stammer fra den uafhængige fredsbevægelse i Vesteuropa, hvor den blev formuleret i slutningen af 1970erne.

For det andet var der i 1982–83 visse muligheder, som ikke blev undersøgt fuldt ud. Den sovjetiske chefforhandler, Kritsinskij, antydede faktisk interesse i, hvad man kunne kalde en total nulløsning, altså en total fjernelse af alle atomvåben fra Europa. Men USA var dengang uinteresseret. Det fremgår af den rapport, som SCG afleverede til NATO-ministrene i december 1983. Men her skal jeg erkende, at de officielle sovjetiske budskaber lød anderledes, og at Kritsinskij nok ved flere lejligheder var mere smidig, end han havde dækning for.

For det tredje – og nu kommer vi til det afgørende – vil jeg stadig sætte et spørgsmålstegn ved, hvor alvorligt alle NATO-medlemsstater mente det med forslaget om nulløsning i 1981. Var det overhovedet meningen, at en forhandling skulle lykkes? De sovjetiske marskaller kunne indadtil henvise til, at de i så fald ville blive ringere stillet i forhold til Vesten, end de havde været i alle årene 1960–80, altså siden 1960, da de først opstillede deres mellemdistanceraketter, SS-4 og SS-5, og helt frem til 1979, da der ikke var nogen i Vesten, der talte om, at noget tilsvarende skulle opstilles her på vores side.

Jeg synes, at reaktionen i visse NATO-lande, nu da nulløsningen står foran en mulig virkeliggørelse, kunne tyde på, at for dem har tilbuddet i 1981 i hvert fald ikke været voldsomt ærligt ment.

Men der er strømmet meget vand gennem Volga og Mississippi siden forhandlingssammenbruddet i 1983 – måske mest gennem Volga. I hvert fald fik Sovjetunionen i marts 1985 en ny leder og ledelse, der ganske åbenbart tænker anderledes end forgængerne, som har sat marskallerne på plads, og som har frigjort sig fra den let sindssyge matematiske balancetankegang, der ellers har præget hele kaprustningsforløbet. Derfor kan han så at sige overliste Vesten ved hele tiden at imødekomme vestlige krav. Det er en helt ny taktik, som nok kan skabe mistænksomhed.

Først ophævede Gorbatsjov koblingen til de franske og britiske atomvåben. Dernæst accepterede han NATOs forslag om en nulløsning. Så ophævede han koblingen mellem nulløsningen og stjernekrigsprojektet.